

Коломієць О.П.
аспірантка,
Науковий керівник: Ульяновченко О.В.
доктор економічних наук, професор,
член-кореспондент НААН України, ректор,
Харківський національний аграрний університет імені В.В. Докучаєва

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГАЛУЗІ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА

Виробництво молока та молочних продуктів має свої специфічні господарські та організаційні особливості: короткий термін зберігання продукції у сирому вигляді, що потребує пошуку каналів його оперативної реалізації або короткотривалого зберігання у відповідних умовах; наявність широкого асортименту продуктів переробки; висока трудомісткість виробництва, що призводить до того, що праця може виступати лімітуючим фактором; необхідність великих капіталовкладень, пов'язаних з введенням в експлуатацію і утриманням відповідних будівель і споруд; потреба у кооперації і інтеграції, зумовлена необхідністю використання кормів та переробкою молока. Ці особливості мають важливе значення для виробників, оскільки потребують відповідної стратегії діяльності, вибору певних методів встановлення цін на молоко і молочну продукцію та обґрунтування можливостей і напрямів її збуту [1, 2].

Організаційно-економічні засади формування ринку молока та переробки формуються на основі організаційних та економічних чинників, які ґрунтуються на особливостях формування ринку та генеруються у локальні умови для функціонування окремих виробників молока.

Молочне скотарство має низку специфічних особливостей, які розглянуті в працях багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених і визначаються особливостями сільськогосподарського виробництва. У своїх працях В.Г. Андрійчук, П.С. Березівський, Т.В. Божидарнік, В.І. Бойко, Ю.Е. Губені, В.І. Душка, М.М. Ільчук, 4 В.В. Липчук, В.М. Микитюк, М.К. Пархомець, Г.В. Черевко, О.М. Шпичак, П.Т. Саблук, О.В. Ульяновченко та інші науковці [4] охоплюють проблеми розвитку організаційно-економічних основ ринку молока, удосконалення механізмів економічних взаємовідносин між виробниками молока та переробними підприємствами. Однак незадовільний стан розвитку молочного скотарства, концентрація виробництва молока переважно в господарствах населення вказують на наявність невирішених проблем.

На нашу думку, до особливостей молочного скотарства можна віднести наступні: поширеність виробництва молока і молочних продуктів для забезпечення населення, можливість цілорічного виробництва і реалізації молока; постійність попиту, як з боку кінцевих споживачів, так і з боку переробної промисловості, потреба населення молоці та молочних продуктах визначає постійний попит також; велика частка продукції молочної галузі

виробляється в більшості регіонів країни, що має вплив на економіку сільського господарства в цілому; залежність виробництва і пропозиції продукції незбираної продукції від природних умов, що впливає на кількість і якість продукції; залежність спеціалізації від зональних умов кормовиробництва, виходу товарної продукції і напрямків розвитку підприємства, необхідність органічного поєднання молочного скотарства з іншими галузями сільського господарства; витрати на корм молочної худоби займають одне з перших місць серед інших сільськогосподарських тварин; необхідність утримання крім молочних корів відповідного шлейфу для відтворення стада та підтримки певної структури стада, в молочному скотарстві частка корів у стаді становить 60–70%, в молочно-м'ясному 45–50%; рівень концентрації в молочному скотарстві залежить від природно-економічних особливостей, спеціалізації району; особливості молочної продуктивності: корови зимо-весінніх (лютий-квітень) і осінніх (жовтень-листопад) отелень характеризуються більшою продуктивністю; молочна продуктивність корів змінюється з віком; на величину удою корів впливають правильність доїння і його кратність; значний вплив у виробництві молока має селекційна і племінна робота; висока питома вага капітальних вкладень в будівлю й устаткування ферми.

На сучасному етапі розвитку держава приділяє все більше уваги проблемам молочної галузі, використовує прямі і непрямі методи, надає вплив через інструменти митного контролю.

До найважливіших чинників, що впливають на формування відносин на ринку виробництва та переробки молока, належать змінам в: технології виробництва; економічній політиці; соціальній структурі суспільства [3]. Важливе значення для ефективного функціонування галузі молочного скотарства мають її організаційно-економічні складові: нормативно-правові, правовий механізм реалізації регуляторної політики держави; фінансово-кредитні та податкові; наукові та інформаційно-консультаційні.

Регулювання галузі молочного скотарства та переробки молока на державному рівні є необхідністю управлінської діяльності, оскільки ринковий механізм саморегулювання не забезпечує пропорційності сукупного попиту й пропозиції в продукції продовольчого призначення [2, с. 70], що означає відсутність умов для ефективної діяльності виробників. Як вітчизняний, так і світовий досвід функціонування галузі молочного скотарства та переробки молока вказує на необхідність державного регулювання задля досягнення достатнього рівня ефективності. Державне регулювання може охоплювати фінансово-кредитні та податкові, техніко-технологічні та інвестиційні сторони функціонування виробників та переробних підприємств на ринку молока.

У молочному скотарстві та переробці молока існує низка вище перерахованих факторів, через які необхідно використовувати активне державне регулювання економічних відносин: висока залежність результатів виробництва від природно-кліматичних умов і термінів проведення робіт; необхідність забезпечення стабільності ринків і цін, схильних до природних сезонних коливань; низька цінова еластичність попиту на продовольство, часто пропозиція також має низьку цінову еластичність; необхідність забезпечення інвестиційної привабливості сільського господарства в умовах

значної потреби в капіталі і низького рівня фондівіддачі галузі, за нижчих, ніж в інших галузях, показників рентабельності виробництва, продуктивності праці. Тривалість виробничих циклів не дозволяє сільському господарству конкурувати з іншими галузями національного господарства; сільськогосподарське виробництво, і особливо виробництво молока, є сферою, де панує олігополізм, а на ринку виробників – практично досконала конкуренція (домогосподарства і фермери). Натомість у переробці функціонують регіональні крупні структури, що формують конкуренцію олігополістичного характеру.

Список використаних джерел:

1. Кирилюк Є. М. Аграрний ринок як економічна категорія: сутнісні ознаки й особливості // Агросвіт. – 2011. – № 12. – С. 2–10.
2. Бінерт О. В. Організаційно-економічні проблеми функціонування виробників молока та молокопереробних підприємств [Електронний ресурс] // Глобальні та національні проблеми економіки : електронне фахове видання. – Миколаїв, 2016. – Вип. 10. – С. 275–278.
3. Божидарнік Т. В. Розвиток молокопродуктового підкомплексу АПК в умовах глобалізації : теоретико-методологічні та прикладні аспекти : монографія. – Луцьк : РВВ Луцького НТУ, 2011. – 412 с.
4. Кудлай В. Г. Стан і проблеми розвитку ринку молока і молочних продуктів [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/9573/1/406-410.pdf>.

Мирошняк Х.О.

студентка,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ОСОБЛИВОСТІ РИНКОВОГО ТА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЦІН

В умовах функціонування ринкової економіки держава сприяє економічному піднесенню її статусу. Впливаючи таким чином на ціноутворення, регулюючи податкову та митну політику, а також несе відповідальність за добробут населення. Незважаючи на ці фактори, ринок також вносить свої корективи у регулювання цін та ціноутворення. Певним чином пристосовуючись до потреб споживача та врахуванні його інтересів.

На сучасному етапі розвитку економіки держава та ринок конкурують між собою в процесі регулювання цін на ринку. З ухваленням закону про ринкове регулювання цін з 1 липня 2017 року, метою якого є зниження адміністративного тиску на бізнес, усунення надмірного втручання держави в економічні процеси та розвиток конкуренції, КабМін повністю скасував державне регулювання ціноутворення [1].

На нашу думку перевагами державного регулювання цін є рівновага між попитом та пропозицією, покриття витрат виробництва, стимулювання НТП,